

Kraamafdeling

Het verlies van uw baby

antonius
ziekenhuîs

Antonius Ziekenhuis is onderdeel van de Antonius Zorggroep

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Op de afdeling
 Verzorgen
 In gesprek
3. Onderzoek (obductie)
4. Uitvaartverzorger
5. Naar huis
 Broertjes en zusjes
 Reacties van uw omgeving
 Kraamzorg
 Moedermelk
6. Burgerlijke stand
7. Overlijdensbericht
8. Begrafenis of crematie
 Na de begrafenis of crematie
9. Rouwverwerking
 Waarom
 Familie, vrienden, lotgenoten
10. De nazorg
 Herdenkingsbijeenkomst
11. Tenslotte
12. Aanvullende informatie

1 Inleiding

Het rouwproces rondom het verliezen van een baby tijdens de zwangerschap, tijdens de bevalling of vlak na de bevalling, verloopt voor iedereen anders. Dit komt niet alleen doordat mensen van elkaar verschillen, maar ook doordat iedere overleden baby een eigen voorgeschiedenis heeft. Sommige ouders voelen zich tot hun verrassing rustig en gevoelloos, alsof zij verlamd zijn. Dit kan een reactie zijn die het lichaam beschermt. Het gevoel van verlamming kan na verloop van tijd afnemen en ruimte maken voor het eigenlijke beleven van het verlies. Anderen zullen veel eerder een gevoel van verdriet, onmacht of juist woede voelen opkomen. Natuurlijk kunnen verschillende gevoelens elkaar afwisselen.

Met dit boekje willen we u praktische informatie geven die u de eerste tijd van pas kan komen. U moet eerst veel regelen en het verlies kan nog erg onwerkelijk voelen. Daarna volgt een periode waarin u moet leren leven met een verlies dat pijn, leegte en verdriet geeft. Dit boekje kan een aanvulling zijn op de gesprekken die u met de arts, verloskundige, verpleegkundige, eventueel maatschappelijk werker of geestelijk werker, familie en vrienden hebt.

2 Op de afdeling

Het afscheid nemen van uw baby begint vaak al op de afdeling. Overleg met de verpleegkundige of arts wat er mogelijk is en wat u en uw naasten nog graag zouden willen. Als u bijvoorbeeld de behoefte hebt om uw baby nog eens in uw armen te nemen, te kussen of te knuffelen, dan kan dat. Het zien en het vasthouden van uw baby kan u misschien verder helpen en u troosten. Aarzel niet om uw eventuele andere kinderen en familieleden of vrienden hierbij aanwezig te laten zijn. Ook zij kunnen behoefte hebben om de overleden baby te zien of aan te raken. Als uw baby (al vroeg) tijdens de zwangerschap is overleden, is het misschien heel onwerkelijk om u voor te stellen hoe uw baby er uit zal zien na de geboorte. Hiervoor is een voorlichtingsmap op de afdeling aanwezig. Die kunt u zelf, of indien gewenst samen met een verpleegkundige, doornemen om u voor te bereiden op de geboorte.

Verzorgen

Na het overlijden van uw baby kunt u, eventueel samen met een verpleegkundige, de baby verzorgen. U kunt uw baby wassen en aankleden zoals u dat graag wilt. Hier hebt u alle tijd voor. Ook kunt u foto's (laten) nemen, een voet en/of handafdruk maken of een haarlokje van de baby bewaren. Uiteraard wordt u hier bij begeleid en/of geassisteerd door de verpleegkundige en verloskundige die voor u zorgen.

Als u speciale wensen hebt die bijvoorbeeld te maken hebben met uw geloofsovertuiging of culturele achtergrond, kunt u overleggen met de verpleegkundige wat de mogelijkheden zijn. In principe is er veel mogelijk.

Als uw baby tijdens de zwangerschap overleden is, bestaat de mogelijkheid om uw baby na de geboorte in een bakje met water te leggen. De baby neemt dan veel meer zijn natuurlijke houding aan, de details van uw baby zijn beter te bekijken en de baby blijft mooier om te zien. Voor meer voordelen en een beschrijving van deze methode verwijzen we u naar de voorlichtingsmap die op de afdeling aanwezig is. Vraag uw verpleegkundige gerust hiernaar.

In gesprek

Als u behoefte hebt om op de afdeling met iemand te praten over datgene wat u bezighoudt, kunt u een gesprek aanvragen met een verpleegkundige, uw arts, een maatschappelijk werker of geestelijk verzorger. Zij zijn altijd bereid met u te praten of uw vragen te beantwoorden.

In het ziekenhuis is er een stiltecentrum. Dit is een ruimte waar u zich kunt terugtrekken voor bezinning, gebed, of om een kaarsje te branden. Het stiltecentrum is dag en nacht open.

3 Onderzoek (obductie)

De arts zal u misschien vragen om obductie bij uw baby te mogen doen. Obductie betekent dat een arts (patholoog) na het overlijden een onderzoek doet om meer informatie over de doodsoorzaak te krijgen. Hiervoor is uw toestemming nodig.

De patholoog onderzoekt organen en stukjes weefsel van de overleden baby. De resultaten van dit onderzoek kunnen u als ouder misschien verder helpen bij het begrijpen van het overlijden van uw baby. Soms is het onderzoek ook van belang in verband met erfelijke aspecten, bijvoorbeeld als u meerdere kinderen hebt of nog een kindwens hebt.

Als de arts met u spreekt over obductie krijgt u de folder 'Informatie over obductie voor nabestaanden'.

Ook kan u gevraagd worden een MRI-scan of een röntgenfoto van uw overleden baby te laten maken om meer duidelijkheid over een eventueel aanwezige aandoening of ziekte en overlijden te krijgen. Na dit onderzoek, of als er geen verder onderzoek nodig is, kan uw baby afhankelijk van wat uw wensen zijn naar huis of naar het mortuarium.

4 Uitvaartverzorgers

De eerste dagen na het overlijden van uw baby moet er veel geregeld worden. Ook als een baby in het ziekenhuis is overleden, is het gebruikelijk om hiervoor een uitvaartverzorgers in te schakelen. De uitvaartverzorgers kan een aantal praktische zaken voor u regelen zodat u wat meer tijd hebt om stil te staan bij het afscheid en contact te hebben met uw vrienden en familie. Als u een uitvaartverzekering hebt, kunt u met uw verzekeringsmaatschappij overleggen of zij een uitvaartverzorgers sturen of dat u zelf contact met een uitvaartverzorgers opneemt. Tijdens een gesprek kunt u uw wensen en ideeën over het afscheid kenbaar maken en nagaan of dit aansluit bij de bestaande mogelijkheden.

5 Naar huis

Als u het ziekenhuis mag verlaten, hangt het van uw wensen af rondom obductie, begraven of cremeren of uw baby met u mee naar huis gaat. Als uw baby in een mandje ligt, kunt u hem of haar in dat mandje mee naar huis nemen. Als uw baby in water ligt en u hem of haar thuis ook nog op die manier wilt opbaren, kunt u uw baby in het kunststof bakje met afgesloten deksel mee naar huis nemen. Maar ook hier kunt u er voor kiezen om uw kindje in een mandje mee naar huis te nemen.

Als uw baby voor obductie gaat, zal de uitvaartverzorgers voor het vervoer zorgen van en naar het ziekenhuis of, als u dat wenst, naar huis.

Regels over begraven en cremeren komen later in deze folder aan bod.

Thuis kunt u zich waarschijnlijk gemakkelijker overgeven aan uw verdriet. Thuis is ook de plek waar de leegte zich volkomen ontvouwt. Het is vaak niet verstandig om alle sporen van de voorbereiding op de komst van uw baby vóór uw thuiskomst uit te wissen. Dit ontnemt u de kans, ook al is het pijnlijk, afscheid te nemen van uw baby. U verwachtte een baby, uw voorbereidingen zijn daarvan een getuigenis. En juist dat kan u helpen beter met het verdriet en de leegte om te gaan.

Broertjes en zusjes

Als uw gezin uit meerdere kinderen bestaat, is het belangrijk ook hen deelgenoot te maken van de geboorte en het overlijden van hun broertje of zusje. Ook zij hebben zich verheugd op de komst van de baby. Een zware taak om als ouders je kind te vertellen dat hun broertje of zusje niet meer leeft. Om een handvat te hebben voor een gesprek zijn er (prenten) boeken op de kraamafdeling beschikbaar. Op deze manier kunt u in gesprek komen met uw kinderen. Voor kinderen is het prettig als ze de informatie krijgen van hun ouders, dit is het meest vertrouwd.

Kinderen rouwen op hun eigen wijze. Het ene moment is er intens verdriet, terwijl het volgende moment het kind ontspannen speelt. Dit is normaal gedrag. Kinderen gaan vaak vragen stellen op het moment dat ze aan die informatie toe zijn. Betrek hen zoveel mogelijk bij het afscheid.

Reacties van uw omgeving

Mensen in uw omgeving, vrienden en familie vinden het misschien moeilijk om met u te praten over het verlies van uw kind. De eerste woorden zijn meestal het lastigst. U kunt de drempel verlagen door zelf over uw verdriet of gevoelens te beginnen. Dan blijkt vaak dat ook uw vrienden of familieleden behoefte hebben om er met u over te praten en u te steunen.

De eerste dagen en nachten zullen waarschijnlijk beheerst worden door gedachten aan de baby. Aarzel niet om medische hulp in te roepen bij problemen, bijvoorbeeld als u niet kunt slapen. Het is niet vreemd als u veel huilt, droomt en praat over uw baby.

Kraamzorg

Het overlijden van uw baby maakt niet dat u geen kraamvrouw meer bent. Lichamelijk verandert er na een bevalling veel: naweeën, vloeien, een verslachte buikwand, stuwingspijn in de borsten. Vraag bij uw zorgverzekeraar naar de mogelijkheid om alsnog kraamhulp te krijgen. Het is belangrijk dat u probeert af en toe rust te nemen en voor controle naar de verloskundige, gynaecoloog of huisarts gaat.

Moedermelk

Na de geboorte van een baby komt de productie van moedermelk op gang. Als uw baby overlijdt, zult u de productie van melk willen stoppen. Dit kunt u doen door het dragen van een stevige niet knellende bh. Kolf zo weinig of zo kort mogelijk, alleen om de ergste stuwingspijn weg te nemen. Harde en pijnlijke plekken in de borst kunt u met een warme hand voorzichtig wegmasseren.

Er zijn medicijnen die de productie van moedermelk remmen. Of die medicijnen voor u geschikt zijn, kunt u het beste overleggen met uw verloskundige, gynaecoloog of huisarts.

6 De burgerlijke stand

Voor aangifte doen van geboorte en overlijden gelden bij de burgerlijke stand wettelijke regels:

- Levenloos geboren baby's, geboren vóór een zwangerschapsduur van 24 weken, hoeven wettelijk niet aangegeven te worden. Het mag overigens wel als de ouders dat wensen.
- Levenloos geboren baby's, geboren na een zwangerschapsduur van 24 weken of meer, moeten altijd worden aangegeven in de gemeente waar de baby is overleden. Aangifte kan worden gedaan door (1 van) de ouders. Ouders kunnen de aangifte van overlijden ook door de uitvaartverzorger laten doen. Daarvoor is een machtiging nodig.
- Geboorteaangifte van een levend geboren baby moet worden gedaan door 1 van de ouders in de gemeente waar de baby is geboren. De aangifte moet binnen 3 werkdagen worden gedaan. Als de ouders zelf geen aangifte kunnen doen, moet dat worden gedaan door iemand die bij de geboorte aanwezig is geweest. Om aangifte te doen van overlijden is altijd een overlijdensverklaring van de arts nodig. De aangifte wordt gedaan in de gemeente waar de baby is overleden. Aangifte van geboorte en overlijden kan ook gelijktijdig plaatsvinden.
- Uw baby kan altijd in uw trouwboekje worden bijgeschreven, u mag dit ook zelf doen.

7 Overlijdensbericht

Een kaartje of een overlijdensbericht in de krant kan een manier zijn om het overlijden van uw baby bekend te maken. Voor sommige ouders vallen geboortekaart en overlijdenskaart samen in de vorm van een kaart. Bij het maken en versturen van een kaart is veel mogelijk. U kunt bijvoorbeeld eigen papier, teksten en illustraties uitzoeken. Op de kaart kunt u uw eigen wensen aangeven, bijvoorbeeld of u bezoek wilt of dat u juist graag samen met uw partner of gezin wilt zijn. Ook kunt u aangeven op welke manier u afscheid wilt nemen van uw baby. Als u de kaarten bij het postkantoor afgeeft, worden ze zo snel mogelijk bezorgd.

8 Begrafenis of crematie

Levenloos geboren baby's met een zwangerschapsduur minder dan 24 weken vallen niet onder de Wet op de Lijkbezorging. Dit betekent dat begraven of cremeren niet verplicht is, maar het mag wel. U kunt dan bij de gemeente een verlot tot begraven of cremeren aanvragen.

U mag uw baby zelf begraven als dit op eigen grond is of als er toestemming gegeven is door de eigenaar van de grond.

Als u uw baby niet zelf wilt (laten) begraven of cremeren, verzorgt het ziekenhuis een crematie bij het crematorium. U kunt hier zelf niet bij aanwezig zijn en ook is het niet te zeggen wanneer de crematie plaatsvindt. De kosten hiervoor zijn voor het ziekenhuis. Bij een crematie van een baby die geboren is voor 24 weken krijgt u bericht over de asbestemming na ongeveer 1 week. U kunt aangeven wat u met de as wilt doen. Als u geen bestemming heeft voor de as, verstrooit het crematorium de as. Dit is kosteloos. U kunt de as ook opvragen en zelf verstrooien of in een urn bewaren. Aan deze procedure zijn wel kosten verbonden. Als u geen bericht wilt ontvangen van het crematorium over de asbestemming kunt u dit aangeven bij de verpleegkundige.

Baby's geboren na 24 weken zwangerschap moeten volgens de wet op officiële wijze begraven of gecremeerd worden, al dan niet in aanwezigheid van de ouders. De verantwoordelijkheid voor de organisatie hiervan ligt bij de ouder(s). U beslist met bijvoorbeeld de uitvaartverzorgers of er een begrafenis of een crematie zal plaatsvinden. In overleg met de uitvaartverzorgers kunt u bepalen hoe u de begrafenis of crematie verzorgd wilt hebben. Een ceremonie kan op verschillende wijzen plaatsvinden met specifieke teksten, muziek of rituelen. Familieleden of vrienden kunnen u hierbij wellicht helpen. Als u geen financiële mogelijkheden hebt om een uitvaart te organiseren, kunt u via de gemeente waarin uw kind is overleden een gemeentelijke uitvaart krijgen. Dit betekent een sobere uitvaart die door de gemeente georganiseerd en (deels) bekostigd wordt.

Als u meer kinderen hebt, is het meestal aan te raden hen mee te nemen naar de plechtigheid. Het bijwonen van de ceremonie kan kinderen helpen een duidelijk besef van het overlijden te krijgen, wat hen bij de verwerking kan helpen.

Als u uw baby niet zelf wilt begraven of cremeren, verzorgt het ziekenhuis een crematie bij het crematorium. De regels daarvoor zijn gelijk als bij een baby geboren na een zwangerschapsduur minder dan 24 weken.

Na de begrafenis of crematie

De komende tijd kunt u veel verdriet, pijn en leegte ervaren bij de gedachte aan uw baby en aan alles wat er is gebeurd.

Met de begrafenis of crematie van uw baby is de moeilijke periode die u doormaakt zeker niet afgesloten. Voor veel ouders begint dan de zwaarste tijd. Aan de ene kant moet u leren leven met het verlies van uw baby. Dat vraagt veel tijd en energie. Aan de andere kant vragen gezin, werk, omgeving en familie om aandacht en moet u de draad misschien weer oppakken. Het blijft belangrijk dat u alle tijd en rust neemt die u voor uzelf en voor elkaar nodig hebt. Het kan zijn dat u na de begrafenis of crematie de leegte pas echt voelt, alsof het verdriet u dan pas overmant.

9 Rouwverwerking

Rouwverwerking is het proces waarbij u afscheid neemt van uw baby en daarna uw leven weer een invulling geeft. Er staat geen tijd voor de duur van een rouwproces. Een aspect van rouwverwerking is dat het denken aan uw baby geleidelijk aan draaglijker wordt.

Sommigen willen voortdurend over hun verdriet en de baby praten; andere ouders willen dit juist niet en trekken zichzelf meer terug. Sommige ouders kunnen alleen maar huilen, bij anderen willen de tranen juist niet komen. Soms hebben ouders het gevoel 'in een gat te vallen'. Andere ouders proberen hun gevoelens te verbergen en geven zich over aan hun dagelijkse bezigheden.

Het kan goed zijn om aan uw partner of directe omgeving te tonen hoe u zich voelt. Als u uw verdriet kunt delen met iemand, is het misschien minder moeilijk het verlies te dragen. Huilen kan een manier zijn om gevoelens te uiten die te sterk zijn om voor u te houden of onder woorden te brengen. Verschillende gevoelens kunnen u in de war brengen, zo erg dat u 'gek' wordt. Hierover hoeft u zich niet ongerust te maken. Er is u iets overkomen dat uw leven heeft verstoord, iets dat de glans er vanaf heeft gehaald. Om dit te boven te komen is veel tijd, kracht en moed nodig. U zult op een andere manier verder leven dan vóór de dood van uw baby.

Waarom

Een brandende vraag die u kan bezighouden is: 'Waarom?'. Op de vraag waarom juist uw baby stierf, zal misschien nooit een antwoord komen.

Sommige mensen vinden misschien troost in hun geloof of levensovertuiging. Waar het om gaat is dat u leert accepteren dat uw baby niet bij u zal zijn en niet zal opgroeien. Het aanvaarden van deze werkelijkheid is een langdurig en pijnlijk proces.

Het kan extra pijnlijk zijn als u zich schuldig gaat voelen over de dood van uw baby. Deze schuldgevoelens hebt u vaak niet in de hand en kunnen het leven ondraaglijk maken. Hierover praten, kan helpen om de dingen helderder en realistischer te zien.

Familie, vrienden, lotgenoten

U kunt zeer verschillende, niet altijd even tactvolle reacties meemaken in uw omgeving. Meestal hebben ouders de eerste tijd het liefst slechts enkele en zeer vertrouwde mensen om zich heen. Familie, vrienden en burens kunnen een grote hulp zijn. Zij kunnen u met praktische dingen helpen. Zij kunnen ook naar u luisteren of simpelweg aanwezig zijn. Het is belangrijk dat u uw behoefte duidelijk kenbaar maakt, bijvoorbeeld als u alleen wilt zijn.

Voor buitenstaanders is het vaak moeilijk om de juiste dingen te doen of te zeggen, al proberen ze zich in uw situatie te verplaatsen. Ze zullen nooit dat voelen wat u voelt. Daardoor kunnen ze zich soms wat onbeholpen gedragen en opmerkingen maken die u pijn doen. In uw woonomgeving kunt u terughoudendheid en verlegenheid bespeuren. Soms kunt u het gevoel hebben dat u in de steek wordt gelaten. Daarom kan het nuttig zijn een eerste stap te nemen en te laten weten hoe u het liefst behandeld wilt worden. Soms is een vakantie of een avondje uit een prettige afleiding. Zo'n uitje kan nieuwe kracht geven en heilzaam werken.

Mensen die u meestal beter aan zullen voelen, zijn ouders die hetzelfde als u hebben meegemaakt. Deze ouders, lotgenoten, hebben weinig uitleg nodig om te begrijpen wat er in u omgaat. U zult merken dat een gesprek met lotgenoten vaak vanzelf loopt en meteen diepgaand is en vertrouwd voelt, ondanks dat u elkaar nog niet goed kent. Mogelijkheden om met andere ouders in contact te komen, vindt u achterin deze folder onder 'aanvullende informatie'.

10 De nazorg

Als u naar huis gaat, bespreekt de verpleegkundige de nazorg met u. Schroom niet om over vragen die u bezighouden, contact op te nemen met de afdeling. U kunt ook een gesprek aanvragen met een maatschappelijk werker of geestelijk verzorger.

Via uw huisarts kunt u een verwijzing krijgen naar een rouw- en verliestherapeut of een psycholoog.

In het Antonius Ziekenhuis is het verder gebruikelijk dat u 6 weken na het overlijden van uw baby een nagesprek hebt met een gynaecoloog. Dit gesprek is bedoeld om vragen te stellen en informatie te krijgen, onder andere de voorlopige uitslagen van onderzoeken die zijn gedaan. Er kan ook een gesprek gepland worden met de verpleegkundige en/of verloskundige die bij de zorg betrokken waren. Het kan handig zijn om al van tevoren vragen die u bezighouden op papier te zetten en mee te nemen, zodat u tijdens het gesprek niets vergeet.

Naast medische vragen is er ook ruimte om te vertellen hoe het met u gaat. De gesprekken kunnen emotioneel zijn, omdat u over verdrietige gebeurtenissen praat die in het ziekenhuis zijn gebeurd en die u door het gesprek herbeleeft.

Herdenkingsbijeenkomst

Eénmaal per jaar, op een vrijdag in november, wordt in samenwerking met de geestelijk verzorger, een herdenkingsbijeenkomst georganiseerd voor ouders die een kindje hebben verloren in het Antonius Ziekenhuis. U en uw naasten worden hiervoor uitgenodigd.

11 Tenslotte

Het zal veel tijd en energie vragen voordat u het verlies van uw baby zult accepteren. Misschien gebeurt dit wel nooit. Elk jaar opnieuw zal de periode rondom de geboorte en overlijden van uw baby een bijzondere en droevige tijd blijven. Veel ouders zeggen dat hun leven niet meer zo is als vóór het overlijden van hun baby. Anderen geven aan dat het terugdenken aan hun baby een verdrietige maar een liefdevolle en kostbare herinnering is. Veel ouders hebben er baat bij de dingen die hen bezighouden op te schrijven. Er kunnen zaken of gevoelens zijn die u liever aan papier toevertrouwt dan aan een persoon in uw omgeving.

12 Aanvullende informatie

Rouwverwerking.pagina.nl

Een startpagina met links naar allerlei sites die te maken hebben rouw en kinderen.

www.wiegekindje.nl

Informatie over het verzorgen van uitvaarten speciaal voor (heel) kleine kindjes.

www.landelijksteunpuntrouw.nl

Deze stichting geeft informatie over rouw en is gericht op de ondersteuning van mensen die rouwen na het verlies van een dierbare.

www.nvom.nl

Nederlandse Vereniging voor Ouders van Meerlingen (NVOM). Via het secretariaat kunt u in contact komen met ouders van overleden meerlingkinderen.

www.troost.nl

Troost.nl is er voor iedereen die een kindje verliest en mist.

www.stichtingpheron.nl

Stichting Phéron helpt door steun te bieden aan hen die het verdriet moeten dragen van het verlies van een baby.

www.makeamemory.nl

Biedt de mogelijkheid om door een professionele fotograaf opnamen van uw kindje te laten maken.

www.earlybirds fotografie.nl

Biedt de mogelijkheid om door een professionele fotograaf opnamen van uw kindje te laten maken.

www.watermethode.nl

Hier kunt u vinden wat de voordelen zijn om een overleden kindje na de geboorte in water te leggen.

De Landelijke Zelfhulporganisatie 'Vereniging ouders van een overleden kind'

In Nederland bestaat een vereniging van ouders die een kind hebben verloren. Het doel van de vereniging is informatie te geven en het bieden van lotgenotenhulp, onder andere via gespreksgroepen. De organisatie heeft in het hele land contactpersonen. Wanneer u behoefte hebt om contact met deze organisatie te zoeken, aarzel dan niet.

Op de website www.oudersoverledenkind.nl vindt u meer informatie.

Stichting 'Lieve engeltjes' lotgenotencontact

De stichting heeft een contactgroep in de vorm van een mailinglijst. Er is bij deze stichting ook een mailinglijst voor grootouders.

Website: www.lieve-engeltjes.nl

Stichting 'In de wolken'

De stichting 'In de wolken' is gespecialiseerd in het geven van informatie en advies aan kinderen en jongeren die te maken hebben met verlies door de dood. De stichting geeft veel informatie via brochures en boeken.

Website: www.in-de-wolken.nl

Stichting 'Achter de regenboog'

Deze organisatie maakt zich sterk voor verliesverwerking van kinderen en jongeren. Naast de opvang van kinderen geeft de stichting ook adviezen aan ouders.

Website: www.achterderegenboog.nl

Boeken

Hieronder staat een aantal voorbeelden van boeken over verlies en rouw.

Boeken geschikt voor broertjes en zusjes

'Kikker en het vogeltje'; Max Velthuis ISBN 9025847544

Boek waarin Kikker een vogeltje vindt en ontdekt wat dood zijn is. *

'Mijn zusje is een sterretje'; R van Lingen ISBN 97890813870

Hoe leg je een kind uit wat je zelf eigenlijk niet kunt bevatten. *

'Anders'; E. Corvers en M. Oud

Dit boek opent het gesprek met je peuter of kleuter wanneer de zwangerschap anders gaat dan gehoopt. *

'Bedje in de wolken'; B van der Meulen en I Boter ISBN 9789060386200

Als in de lente Joeps zusje Maike te vroeg geboren wordt, blijkt dat zij maar kort kan blijven leven. Al heel vlug moeten papa, mama en Joep afscheid nemen van haar.

Boeken geschikt voor volwassenen

'Kinderen helpen bij verlies', Manu Keirse, ISBN 90220950045

Gids voor ouders, leerkrachten, hulpverleners en familieleden om kinderen en jongeren te begeleiden tijdens verliessituaties.

'Liever bij mij'; Irene van Wesel ISBN9789082327922

Ervaringsverhalen van 33 ouders.

'Schaduwkind', P.F. Thomese, ISBN 9025417280

Adembenemend relaas van het zoeken naar woorden na het verlies van je kind.

'Stille baby's', Christine Geerinck-Vercammen, ISBN 9063051395

Rouwverwerking bij doodgeboorte en zwangerschapsafbreking met dagboeken en brieven van ouders.

'Zonnekind, hij was zo welkom' van Monuta en de Pasmaan Stichting.
Het delen van de ervaring van ouders die zelf een kindje hebben verloren tijdens de zwangerschap. *

'Is mama nu een engel? Kinderen en de dood' Gert Brinkhorst.
Wat gaat er in kinderen om en hoe kun je kinderen helpen bij het aanvaarden en begrijpen van de dood. *

'Help kinderen de dood begrijpen' Amev-Ardanta N.V.
Wat vertel je kinderen wel of juist niet? Advies en inzicht in verschillende leeftijdscategorieën. *

*de boekjes met een sterretje liggen op de kraamafdeling als inblikvoorbeeld, vraag gerust uw verpleegkundige

**Antonius Ziekenhuis
Bolswarderbaan 1
8601 ZK Sneek**

**Urkerweg 4
8303 BX Emmeloord**

**Vissersburen 17
8531 EB Lemmer**

**Postadres
Postbus 20.000
8600 BA Sneek**

**Telefoon
0515 - 48 88 88**

www.mijnantonius.nl

29-09-2017